

Téma – Alena Kyseláková (170189):

Téma výzkumu: rovnováha životních oblastí (work-life balance), rozdíly mezi muži a ženami

Se zvyšujícími se pracovními nároky a tlakem na produktivitu práce i s proměnou postoje k práci, která už je méně vnímaná jako živobytí a spíše jako prostor pro vlastní seberealizaci, se dostává do popředí otázka harmonizace pracovního a osobního života. V pojmech psychologie se jedná o rovnováhu životních oblastí (work-life balance), která předurčuje pocit osobní pohody (well-being), která bývá chápána jako součást kvality života (Kebza, Šolcová 2003). Peter Gröpel definuje work-life balance jako „stupeň, na kterém osoba subjektivně vnímá, že je její čas pro práci a rodinné/sociální role dostatečný“ (Gröpel 2009: 366). Sestavil také jednodimenzionální škálu rovnováhy životních oblastí (WLB-6, Gröpel 2006).

V produktivním věku, zejména pokud je daný jedinec již rodičem a žije v jakékoli formě rodinného soužití, je vystaven z časového hlediska před výzvou nároků práce (v 90% českých partnerských párů je ekonomicky aktivní jak partner, tak partnerka (Vohlídalová in Dudová 2007)) a domácnosti a dětí (u většiny partnerských párů většinu domácích prací vykonává žena (Duxbury, Johnson 2000; Vohlídalová in Dudová 2007)). V ideálním případě by měl jedinci zbýt i nějaký volný čas pro partnera, přátele nebo sebe sama, aby byly naplněny jeho další potřeby. V zájmu dosažení cíle spokojeného rodinného života, případně vysněného profesního postavení jsou někteří jedinci nuceni jedno či druhé více či méně obětovat (z 78,2% jsou to ženy, které své profesní ambice přizpůsobují muži, pokud v páru k nějakému přizpůsobení dojde (Vohlídalová in Dudová 2007: 13)), což také může za důsledek jistou nespokojenost v jedné nebo více životních oblastech jedince.

Zvládnout skloubit práci a další životní oblasti je možné nahlížet jako vývojový úkol v období rané a střední dospělosti (Lachman, Boone-James, 1997). S ohledem na výše zmíněné studie zejména ohledně stále tradičního rozdělení práce v domácnosti lze očekávat, že je tento úkol přece jen o něco těžší pro ženy než pro muže a že jsou nuceny k větším kompromisům a více se přizpůsobují.

Možné výzkumné otázky:

Jaké faktory ovlivňují rozdělení domácích prací mezi partnery?

Které faktory ovlivňují subjektivní pocit zvládnání životních oblastí?

Existují rozdíly mezi zvládnáním vyrovnávání životních oblastí mezi muži a ženami? Které faktory tyto případné rozdíly ovlivňují?

Spokojenost v jaké oblasti vnímají ženy/muži jako nejdůležitější?

Vnímají pracovní a soukromý život muži/ženy v konfliktu?

Možné hypotézy:

Pracující matky hůře balancují životní oblasti než pracující otcové.

Matky vnímají konflikt mezi rodinou a prací silněji než otcové.

Ženy dosahují pocitu rovnováhy mezi životními oblastmi (work-life balance) v průměru dříve než muži.

Partneři, kteří se rovnoměrně dělí o péči o domácnost, vykazují vyšší skóre životní spokojenosti.

Partneři, kteří se rovnoměrně dělí o péči o domácnost, vykazují vyšší skóre rovnováhy mezi životními oblastmi (work-life balance).

Pro ženy zůstává nejdůležitější spokojenost v oblasti rodiny, pro muže je nejdůležitější spokojenost v práci.

Lidé zaměstnaní na flexibilní pracovní dobu vykazují vyšší skóre subjektivního pocitu rovnováhy životních oblastí (work-life balance).

Zdroje:

Dudová, R. (ed.), Š. Hastrmanová, H. Hašková, H. Maříková, H. Víznerová, M. Vohlídalová 2007. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. Sociologické Studie 07:3. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

Gröpel, P. (2006): Rovnováha životných oblastí vo vzťahu k naplnenosti potrieb a spokojnosti so životom. *Československá psychologie*, 50, 71-83.

Gröpel, P., Kuhl, J. (2009): Work-life balance and subjective well-being: The mediating role of need fulfilment. *British Journal of Psychology*, 100, 365-375.

Higgins, Ch., Duxbury, L., Johnson, K. L. (2000): Part-time work for women: Does it really help balance work and family? *Human Resources Management*, 39, 17-32.

Lachman, M. E., & Boone-James, J. (1997). Charting the course of midlife development: An overview. In M. E. Lachman & J. Boone-James (Eds.), *Multiple paths of midlife development*. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1-20.

Kebza, V., Šolcová, I. (2003): Well-being jako psychologický a zároveň mezioborově založený pojem. *Československá psychologie*, 47, 333-345.

Téma – Barbora Novosadová (371919):

Teoretický návrh:

Některé výzkumy, zabývající se vztahem mezi spokojeností zaměstnanců a jejich pracovním výkonem nepodpořily tvrzení, že zaměstnanec spokojený v práci je výkonnější. Například studie Ziegler, Hagen & Diehl (2012), která se zabývala se vztahem pracovní spokojenosti a pracovního výkonu manažerů, zjistila téměř nulový vztah ($r=0.08$). Nalézt studii, která by přesvědčivě potvrzovala souvislost mezi spokojeností a pracovním výkonem není snadné. Já sama jsem přesvědčená o tom, že když nejsem na pracovišti spokojená, pracuji jinak, což vedlo k některým mým úvahám na téma souvislosti spokojnosti na pracovišti a pracovním výkonem a k návrhu tohoto výzkumného nápadu.

Pracovní výkon lze někdy posoudit snadno na základě kvantitativních měření produktivity např. ve výrobě, v případě kvalitativního hodnocení lze využít např. hodnocení supervizora (Ziegler, Hagen & Diehl, 2012). Vzhledem k různým typům profesí, mě napadá otázka, jak ovlivňuje spokojenost na pracovišti pracovní výkon u tvůrčích povolání? Jako tvůrčí povolání, pak můžeme označit profese, které se např. týkají navrhování nových produktů (pracovníků ve vývoji), pracovníků hledající nové myšlenky (vědce) nebo řešení problémů a další (Oldham & Cummings, 1996).

Smékal (2009) definuje tvořivost jako jakoukoliv psychickou činnost, která se vyznačuje netradičním novým přístupem k předmětu, originalitou, vynalézavostí, bisocaimi (vzdálené, neobvyklé asociace) a iniciativou. Dacey & Lennon (2000) hovoří o tvořivosti jako o schopnosti vytvářet nové vědomí. Výsledek tvořivé schopnosti je charakterizován novostí, originalitou, užitečností, hodnotou a využitelností (Smékal, 2009). V pracovním životě lze kreativní myšlení a kreativitu chápat jako způsob, kterým lidé přistupují k řešení problémů, tedy originálně, nově, netradičně (Amabile, 1998). Jak dále Amabile (1998) uvádí, výsledná kreativita se skládá ze tří komponent – znalosti, motivace a kreativní schopnost. U kreativity je pak rozhodující právě vnitřní motivace, která může být narušena pracovním prostředím.

Hypotézy:

Spokojenost na pracovišti podporuje tvůrčí schopnosti a zvyšuje výkon u tvůrčích profesí.

Špatné klima organizace, nespokojenost snižuje výkon tvůrčích profesí.

Vnitřně motivovaný pracovník, který pracuje v tvůrčí oblasti (inovace, vývoj, věda) a je spokojený má více kreativních (inovačních nápadů) a je výkonnější.

Otázky:

Zvyšuje spokojenost na pracovišti pracovní výkon u tvůrčích profesí?

Snižuje nevlídná atmosféra na pracovišti pracovní výkon u tvůrčích profesí?

Mohou tedy organizace zvýšit kreativitu (výkon tvůrčích profesí) zlepšováním spokojenosti zaměstnanců?

Literatura:

Amaible, T. M. (1998). How to kill creativity. *Harvard Business Review*, 74-87.

Dacey, J. S., Lennon, K. H. (2000). *Kreativita*. Praha: Grada.

Oldham, G. R., Cummings, A. (1996). Employee creativity: Personal and Contextual Factors at Work. *The Academy of Management Journal*, 39, 607 – 637.

Smékal, V. (2009). *Pozvání do psychologie osobnosti. Člověk v zrcadle vědomí a jednání*. Praha: Barrister & Principala.

Ziegler, R. Hagen, B., Diehl, M. (2012). Relationship Between Job Satisfaction and Job Performance: Job Ambivalence as a Moderator. *Journal of Applied Social Psychology*, 42, 2019-2040.

Téma – Martina Rysová (386136):

Téma výzkumu: Vztah mezi pocitem subjektivní pohody a způsobem trávení volného času adolescentů.

Návrh tématu výzkumu jsem zvolila na základě zvědavosti, která vychází z mé vlastní zkušenosti se vztahem současných dospívajících k vykonávání volnočasových sportovních aktivit. Navzdory mnoha jasným benefitům, které aktivní životní styl přináší, je nedostatek fyzické aktivity závažným zdravotním problémem populace adolescentů (Kilpatrick, Hebert & Bartholomew, 2005). Epidemiologická data navíc ukazují, že u dětí procházejících obdobím adolescence klesá intenzita a frekvence fyzické aktivity, přičemž tento pokles je nejdramatičtější v období 15-24 let (Stephens & Craig, cit. dle Lee et al., 2001). Dle postojů studentů věku 15-19 let, však jejich kondice a fyzické zdraví hrají v jejich životech velmi důležitou roli (O'Reilly et al. 2012).

Tématu vztahu mezi fyzickou aktivitou, sedavým způsobem trávení volného času (TV, PC/videohry) a subjektivním pocitem pohody (wellbeing) adolescentů se věnuje např. studie Ussher, Owen, Cook & Whincup (2007). Výzkum 2 623 adolescentů (1 384 chlapců, 1 239 dívek) spolu s jejich rodiči ve věku 13-16 let prokázal silný a stupňující se vztah mezi udaným nižším pocitem pohody, nižší fyzickou aktivitou a zvýšeným využitím TV, PC a videoher. 29,9% dívek a pouze 12,2% chlapců např. odpovědělo, že všechen svůj volný čas nebo alespoň jeho většinu tráví věcmi, které vyžadují malou fyzickou námahu a současně více chlapců (21,1%) než dívek (16,4%) odpovědělo, že tráví více jak 3 hodiny denně ve společnosti televize, PC či videoher.

Podobné výsledky přináší i studie Steptoe & Butler (1996) taktéž z anglického prostředí. Výzkum zahrnující 5 076 adolescentů (2 238 chlapců a 2 838 dívek) ve věku 16 let přinesl zjištění, že sport a vůbec rekreační fyzická aktivita ať již teamová nebo individuální, jsou pozitivně korelovány s emočním pocitem pohody. Na druhou stranu, účast na aktivitách nevyžadujících aktivní pohyb, jako jsou šipky, rybaření, kulečník byly spojeny s vysokými psychicko-somatickými symptomy.

Cílem výzkumu by mělo být nalezení vztahu (pokud nějaký existuje) mezi způsobem trávení volného času a pocitem subjektivní pohody.

Prerekvizitou pro tento výzkum by mělo být zjištění preferencí týkající se upřednostňování aktivního či spíše pasivního způsobu trávení volného času. Dále je pak možné zabývat se motivací k různým aktivitám a zjistit, jaký mají vliv na pocit životní pohody dospívajících v období pozdní adolescence. K tomu mě napadá hned několik níže uvedených otázek.

Otázky:

Jak ovlivňují preference současných dospívajících výběr volnočasových aktivit?

Jak ovlivňuje motivace současných dospívajících vykonávání volnočasové aktivity?

Jaký je vztah mezi sportovní volnočasovou aktivitou současných dospívajících a jejím přínosem?

Jaký je vztah mezi absencí sportovní volnočasové aktivity a její příčinou u současných dospívajících?

Snižuje nedostatek sportovní volnočasové aktivity pocit subjektivní pohody současných dospívajících?

Zvyšuje nedostatek sportovní volnočasové aktivity pocit subjektivní pohody současných dospívajících?

Vybrané hypotézy:

Existuje vztah mezi upřednostňovanými volnočasovými aktivitami a pocitem subjektivní pohody současných dospívajících.

Preference pasivního trávení volného času současných dospívajících snižuje pocit subjektivní pohody.

Preference aktivního trávení volného času současných dospívajících zvyšuje pocit subjektivní pohody.

Literatura:

Kilpatrick, M., Hebert, E., & Bartholomew, J. (2005). College students' motivation for physical activity: Differentiating men's and women's motives for sport participation and exercise. *Journal of American College Health*, 54(2), 87-94. Retrieved from <http://search.proquest.com/>

Lee, R., Nigg, C. R., DiClemente C. C., & Courneya K. S. (2001). Validating Motivational Readiness for Exercise Behavior With Adolescents. *Research Quarterly Exercise and Sport*, 72, 401-410. Retrieved from: <http://search.proquest.com/>.

Norm O'Reilly, Berger, I. E., Hernandez, T., Parent, M. M., & Seguin, B. (2012). Understanding adolescent sport participation through online social media. *Sport, Business and Management*, 2(1), 69-81. doi: <http://dx.doi.org/10.1108/20426781211207674>.

Steptoe, A., & Butler, N. (1996). Sports participation and emotional wellbeing in adolescents. *The Lancet*, 347. 1789-1792. Retrieved on 7. 10. 2012 from: <http://search.proquest.com>.

Ussher, M. H., Owen, Ch. G., Cook, D. G., & Whincup, P. H. (2007). The relationship between physical activity, sedentary behaviour and psychological wellbeing among adolescents. *Social Psychiatry Epidemiology*, 42. 851-856. Retrieved on 7. 10. 2012 from: <http://search.proquest.com>.

Téma – Jana Čiháková (333048):

Téma výzkumu – výběrová pozornost

V našem okolí se objevuje nespočetné množství podnětů, které ale naše vědomí není schopno najednou pojmout. Je tedy třeba z tohoto velkého počtu vybrat ty, které jsou určitým způsobem pro jedince důležité. A právě k tomu slouží výběrová pozornost. Pozornost můžeme definovat jako mentální proces a jako takový je závislý na řadě faktorů. Otázkou je, který z těchto faktorů má nejpodstatnější vliv? A na které z těchto faktorů je možné zapůsobit a tím pozitivně ovlivnit pozornost? Jakou roli v testu sehrává pohlaví? Jaký to má pak vliv na plnění různých typů pracovních úkolů v zaměstnání u mužů a u žen?

Výběrová pozornost se dá testovat poměrně jednoduchým Stroopovým testem. Studie, které se zabývají vlivem pohlaví ve Stroopově testu mají ovšem rozdílná zjištění. Ve své hypotéze se přikláním k názoru několika badatelů, jako je Golden či Sarmany, že pohlaví skutečně bude ve Stroopově úloze svou roli hrát. Ti totiž zastávají názor, že výsledky čtení pouze slov (word score) a nebo vyjmenování pouze barev (color score) budou u obou pohlaví spíše závislé na individuálních odlišnostech, ale u části, kdy jedinci mají určit barvu písma (word-color score), budou obecně ženy ve Stroopově testu úspěšnější (Baroun & Alansari, 2006). Právě ony lepší výsledky žen můžeme podle Watsona a Kimura (cit. dle Baroun & Alansari, 2006) připisovat jejich kratšímu latenčnímu (reakčnímu) času a ten na druhou stranu může být vysvětlen jejich verbální schopností a schopností jemné motorické činnosti. Dále pak můžeme předpokládat, že anatomické genderové rozdíly mohou být příčinou rozdílů právě v kognitivních funkcích, jako je zde např. čtení. Právě to je způsobeno odlišností ve fyziologii mozku mužů a žen, jako je např. vyvinutější corpus callosum a planum temporale více v ženském nežli mužském mozku, jak zmiňuje např. Burke a Yeo nebo Goy a McEwen (cit. dle Baroun & Alansari, 2006, p. 315). Je možné také vycházet z výzkumu Maccobyho a Jacklina (cit. dle Baroun & Alansari, 2006), podle kterých mají ženy sklon být lepší v určitých verbálních činnostech, v činnostech zakládající se na lehké motorice a v rychlosti vnímání (*perceptual scanning speed*).

Další výzkum, ze kterého je možné vycházet je výzkum pozornostní kontroly Hugueta, Dumase a Monteila (2004). Ti tvrdili, že procesy zakládající Stroopův efekt je možné za určitých okolností kontrolovat – odlišují se tedy tak od předchozích autorů s názorem, že se jedná o neovlivnitelné procesy. Autoři výzkumu pak uvádějí, že na míru Stroopovy interference mají vliv faktory kontextu, u nich konkrétně přítomnost soupeře.

Na základě teoretického rámce je pak možné stanovit si následující výzkumné otázky.

Výzkumné otázky

- Jaký je kvantitativní rozdíl ve Stroopově testu mezi muži a ženami?
- Jakým způsobem spolu korelují případné rozdíly v testu a rozdílný přístup a výsledky v různých typech pracovních úkolů mužů a žen (jejich výkonnost)?
- Pokud vezmeme v úvahu výsledky testu, jaké další faktory by mohly ovlivňovat výběrovou pozornost?

Hypotézy:

Hlavní hypotéza: Mezi muži a ženami budou existovat ve Stroopově testu signifikantní rozdíly.

Vedlejší hypotézy: Ženy budou ve Stroopově testu dosahovat průměrně lepších výsledků než muži.

Pracovní úkoly vycházející z verbálních schopností a komunikačních dovedností budou ženy zvládat rychleji.

Pokud se při úkolech vyžadující komunikační dovednosti objeví soupeř, bude se snižovat doba jeho provedení ztelněji u mužů.

Objasnění použitých pojmů:

Stroopův test: jedná se o test co nejrychlejšího pojmenování barev a skládá se ze tří částí - v první úloze testovaná osoba čte černě vytištěné názvy barev (word score). V druhé úloze se objevují různě barevné obdélníky a testovaná osoba má pojmenovat jejich barvu (colore score). Poslední úloha je tvořena barevně vytištěnými pojmenováními barev, přičemž názvy barev neodpovídají barvě, kterými jsou vytištěny (word-color score). Problémem v posledním úkolu pak je, že každé vytištěné slovo se plete do pojmenování barvy, ve kterém je vytištěno (Sternberg, 2009)

Muži/ženy: ačkoliv se domnívám, že i gender bude hrát ve Stroopově testu roli, předpokládám, že bude obtížné ho zjistit. Primárně proto bude toto dělení chápáno na základě biologického, nikoliv sociálního pohlaví.

Různé typy pracovních úkolů: pro naše účely to budou znamenat 3 typy pracovních úkolů – 1. Úkoly zahrnující komunikační dovednosti, 2. Úkoly zahrnující technické dovednosti a znalosti, 3. Úkoly zahrnující schopnosti jemné motoriky.

Výběrová pozornost: mentální proces, znamenající selektivitu pozornosti. Jedná se o zaměření pozornosti na určitý podnět, zatímco nás rozptylují jiné podněty (Sternberg, 2009).

Literatura

Baroun, K., & Alansari, B. (2006). Gender Differences in Performance on the Stroop Test. *Social Behavior and Personality*, 34(3), 309 – 318. Retrieved from <http://www.ebscohost.com>

Huguet, P., Dumas, F., & Monteil, J.-M. (2004). Competing for a desired reward in the Stroop task: When attentional control is unconscious but effective versus conscious but ineffective. *Canadian Journal of Experimental Psychology*, 58, 153 – 167.

Raz, A., Kirsch, I., Pollard, J., & Nitkin-Kaner, Y. (2006). Suggestion Reduces the Stroop Effect. *Psychological Science*, 17 (2), 91 – 95. Retrieved from <http://pss.sagepub.com>

Sternberg, R. J. (2009). *Kognitivní psychologie*. Praha, Czechia: Portál.

Van der Elst, W., Van Boxtel, M. P. J., Van Breukelen, G. J. P., & Jolles, J. (2006). The Stroop Color-Word Test: Influence of Age, Sex, and Education; and Normative Data for a Large Sample Across the Adult Age Range. *Assessment*, 13(1), 62 – 79. Retrieved from <http://asm.sagepub.com>

Vybrané téma – Jiří Ondruška (365757):

Téma výzkumu: Vztah mezi výší příjmu a subjektivním pocitem pohody

Úvod

Vzhledem k ekonomické krizi se národní vlády mnoha zemí odhodlaly ke spuštění mnoha reforem, které například v České republice znamenají výrazný nárůst cen vlivem vyšší snížené sazby DPH¹, čemuž neodpovídá růst mezd. Reálná hodnota průměrné mzdy se ke 2. čtvrtletí roku 2012 meziročně snížila o - 1,1 %². Také úhrnný index spotřebitelských cen je v současnosti nejvyšší v historii³. Pro průměrného občana to znamená, že peníze, které vydělá, pokryjí v budoucnu menší rozsah potřeb než v současnosti. Tyto události doprovází nevole občanů v podobě demonstrací a uskupování protestních hnutí. Občané projevují svoji nespokojenost s kroky, které pro ně představují vyšší poměr výdajů k příjmům. Na základě těchto událostí je namístě položit si otázku, jak spolu souvisejí individuální výše příjmů a subjektivní pocit pohody občana ČR?

Dosavadní výzkum v oblasti tématu

Výzkumy zabývající se tématem vztahu výše mzdy a subjektivního pocitu pohody nedávají jednoznačnou odpověď na otázku týkající se tohoto vztahu. Lze zmínit například severoamerický výzkum nazvaný „Kvalita amerického života“, v němž autoři shrnují své poznatky, že vliv osobních příjmů na subjektivní pocit pohody je **malý** (Campbell et al., 1976). Podobné závěry přináší například několik studií iniciovaných Edem Dienerem (1995, 1999), v nichž se opakovaně prokazuje korelace mezi příjmem a pocitem subjektivní pohody jako **slabá**. Několik studií, v níž byla sledována interkorelace více proměnných je navíc zmíněno, že v průběhu uplynulých třiceti let byly provedeny výzkumy, které poukazují na zrychlování změn v nalezených výsledcích a stejný trend je očekáván i do budoucna (Diener et al., 1999; Clark & Oswald, 1994 nebo Frey & Stutzer, 2000).

Existují ovšem i studie, v nichž je poukázáno na nižší míru subjektivního pocitu pohody obzvláště u chudých. Například v práci, jež měla jako výzkumný soubor australskou populaci (Cummins, 2000). Cummins také zdůrazňuje, že v ostatních studiích, mohl být příjem podceněn v podobě vlivu nepřímého. Německá studie autorů van Praag et al. (2003) na základě dat z longitudinálních výzkumů také dokládá pozitivní vliv výše příjmu na subjektivní pocit pohody. Nabízí se otázka, zda vztah subjektivního pocitu pohody a výše příjmu není ovlivněn, moderován, či nenachází střední člen v jiné proměnné, kterou mohou být také kulturní specifika, úroveň industrializace země a podobně. Jsme si vědomi toho, že výsledky z jiných zemí světa mohou být jen omezeně vztahovány na českou společnost.

Možná úskalí výzkumu

Jedno z úskalí ve výzkumech, které podporují **vliv** výše příjmu na subjektivní spokojenost, je směr případného kauzálního vztahu. Jde o případ, kdy lidé s tendencí k větší subjektivní spokojenosti

---

¹ Zdroj ministerstvo financí: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ref_verej_financ.html

² Zdroj ČSÚ: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/prace_a_mzdy_prace

³ Zdroj ČSÚ: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/isc_cr

mohou častěji nabývat vyššího příjmu. Příkladem může být studie, v níž byla nalezena negativní korelace mezi neuroticismem a výší příjmů a zároveň negativní korelace (ačkoli slabá) mezi neuroticismem a subjektivní spokojeností respondenta (Staudinger, 1999).

Dalším úskalím může být fakt, že individuální pocit štěstí a blaha závisí nejenom na absolutních příjmech, ale i na relativní pozici vůči příjmům ostatních (Ferrer-i-Carbonell, 2005). Subjektivní pocit pohody tak závisí na vlastním příjmu stejně tak jako příjmu referenční skupiny. Stejně tak může výzkum ohledně vztahu mezi uvedenými proměnnými ovlivnit fakt, že je příjem zkoumané osoby navýšen či doplněn příjmem partnera nebo jiných osob žijících ve společné domácnosti, pokud tyto příjmy ovlivňují možnou spotřebu zkoumané osoby. Pokud je například muž v domácnosti, ale jeho žena je prokurátorkou s velmi vysokým příjmem, o který se s partnerem dělí, může být, pokud výše příjmu opravdu ovlivňuje subjektivní pocit pohody, se „svým příjmem“ spokojený, protože je kompenzován příjmem partnerky.

Cíl výzkumu, výzkumná otázka a definice proměnných

Cílem našeho výzkumu je tedy nalézt vztah, pokud nějaký existuje, mezi proměnnými subjektivní pocit pohody a výše hrubé měsíční mzdy u ekonomicky aktivních občanů ČR. Za závislou proměnnou si označíme subjektivní pocit pohody a za nezávislou proměnnou mzdu.

Nejprve si definujme pojem „subjektivní pocit pohody“ anglicky označovaný jako subjective well-being. Zahrnuje kognitivní a afektivní složku. Kognitivní komponenta je souhrnem spokojenosti napříč různými životními oblastmi (subjektivní kvalita života), vnímanými jako celek nebo jako jednotná gestaltová odezva na otázku týkající se života jako celku (životní spokojenost) (Cummins, 2000). Pro návrh výzkumu budou definovány konkrétní oblasti, které lze vnímat jako podkategorie zmíněné komponenty, měly by vykazovat silné interkorelace. Dle jiné definice subjective well-being definujeme jako „dlouhodobý či přetrvávající emoční stav, ve kterém je reflektována celková spokojenost člověka s vlastním životem“ (Diener a kol., 1999). Tento dlouhodobý stav můžeme označit jako habituální pohodu, tedy pohodu, která je pro člověka typická, a liší se tedy od aktuální osobní pohody, která představuje pohodu v konkrétním časovém úseku (Džuka, Dalbertová, 1997, cit. dle Hřebíčková, Blatný a Jelínek, 2010).

Hrubou měsíční mzdu definujeme⁴ jako základní mzdu a plat, příplatky a doplatky ke mzdě nebo platu, odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu, které byly v daném období zaměstnanci zúčtovány k výplatě. Nezahrnují se náhrady mzdy nebo platu za dobu trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény placené zaměstnavatelem. Jedná se o hrubou mzdu, tj. před snížením o pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, zálohové splátky daně z příjmů fyzických osob a další zákonné nebo se zaměstnancem dohodnuté srážky. Pro účely výzkumu budou stanoveny příjmové kategorie s dostatečným intervalem pro odlišení úrovně příjmu. Jako možnost ke zvážení se jeví metodika ČSÚ pro příjmy domácností, v níž je pět kategorií členěných dle výše příjmu po 20 % objemu populace.

Výzkumná otázka:

- Jaký vztah existuje mezi výší hrubé měsíční mzdy a pocitem osobní spokojenosti u ekonomicky aktivního občana ČR?

---

⁴ Dle metodiky ČSÚ – www.czso.cz

Vzhledem k nejednoznačným výsledkům nalezených studií a jejich lokalizaci mimo území ČR si pokládáme výzkumnou otázku, která má za cíl vztah mezi výší hrubé měsíční mzdy u ekonomicky aktivního občana ČR a jeho subjektivním pocitem pohody.

Hypotézy:

- Lidé s nadprůměrnou⁵ hrubou měsíční mzdou budou vykazovat vyšší míru spokojenosti než lidé s podprůměrnou⁶ hrubou měsíční mzdou.
- Lidé s hrubou měsíční mzdou pokrývající pouze základní osobní potřeby budou vykazovat nejnižší míru subjektivního pocitu pohody ve všech kategoriích.
- Lidé mající podprůměrnou hrubou měsíční mzdu a žijí pouze sebe mají vyšší pocit subjektivní spokojenosti než ti, kteří žijí zároveň další osoby.

Literatura

Campbell, A., & Converse P.E., & W.L. Rodgers. (1976). *The Quality of American Life: Perceptions, Evaluations, and Satisfactions* (1). New York: Russel Sage Foundation.

Clark, A.E., & Oswald, A.J. (1994). Unhappiness and unemployment. *The Economic Journal*, 104 (424), 648– 659. Retrieved from: <http://web.ebscohost.com/>

Cummins, R. A. (2000). Personal Income and Subjective Well-Being: A Review. *Journal of Happiness Studies*, 1(2), 133-58. Retrieved from: <http://web.ebscohost.com/>

Diener, E., & Diener, M., & Diener, C.L. (1995). Factors predicting the subjective well-being of nations. *Journal of Personality and social psychology*, 69, 851– 864. Retrieved from: <http://psycnet.apa.org/>

Diener, E., & Suh, E.M., & Lucas, R.E., & Smith, H.L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125, 276-302. Retrieved from: <http://web.ebscohost.com/>

Ferrer-i-Carbonell, A. (2005). Income and well-being: an empirical analysis of the comparison income effect. *Journal of Public Economics*, 89, 997-1019. Retrieved from: <http://www.sciencedirect.com/>

Frey, B.S., & Stutzer, A. (2000). Happiness, economy and institutions. *Economic Journal*, 110, 918– 938. Retrieved from: <http://onlinelibrary.wiley.com/>

Hřebíčková, M., & Blatný, M., & Jelínek, M. (2010). Osobnost jako prediktor osobní pohody v dospělosti. *Československá psychologie*, 54, 31-41.

Staudinger, U.M., & Baltes, P.B., & Fleeson, W. (1999). Predictors of subjective physical health and global well-being: Similarities and differences between the United States and Germany. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76, 305–319. <http://web.ebscohost.com/>

van Praag, B.M.S., Frijters, P., & Ferrer-i-Carbonell, A. (2003). The anatomy of subjective well-being. *Journal of Economic Behavior and Organization*, 51, 29–49. Retrieved from: <http://www.sciencedirect.com/>

---

⁵ dle aktuálních hodnot ČSÚ

⁶ dle aktuálních hodnot ČSÚ

Příkladně rozpracovaná jednotlivá témata. Pokud se k tomu dostanu, drobně opoznámkuji i je.

Vybrané téma je z většiny mimo psychologii. Není to ani tak tématem samotným, ale spíše způsobem jeho uchopení. Jde-li vám o příjem jako determinantu well-beingu, pak to, co je jádrem vaší teorie je „co víme o determinantách (faktorech ovlivňujících) well-beingu“ a pak úvaha nad tím, jakou roli zde může hrát příjem. (Alternativně můžete vyjít z otázky, jakou roli hrají v našich životech peníze). Možná pak na základě takové teorie začnete lidi vnímat prizmatem jejich psychologických charakteristik a nikoli ekonomických.

Citoval bych z hojně medializovaného článku Kahnemanna a Deatona (2010), který byste určitě měli přečíst, než se do něčeho takového pustíte: “[...] question of whether ‘money buys happiness’ [...] No single article can settle this complex question definitively, but data recently collected by the Gallup Organization [...] provide a rich source of observations, as well as an unusually detailed measurement of well-being. [...]The results suggest a rather complex answer to our opening question.” Kladete si velmi obecnou otázku, na jakou se nedá odpovědět ani poměrně velkým výzkumem. Proč myslíte, že to má smysl zkoušet malým začátečnickým projektem?

Za mě tedy závěr zní – zúžit VO , zaměřit na určité lidi, situace.

Stačí jedna dobrá hypotéza. I s tou budete mít práce až nad hlavu.

Z definic si musíte vybrat (na základě nějakých argumentů) ty, na základě kterých provádíte své úvahy (teorii). Nemůžete alibisticky předložit několik definic a nechat čtenáře hádat, které jsou tym z nichž plynou vaše hypotézy.